

19. april 2005

Socialudvalget, Socialudvalget (2.
samling)
L 38 - Bilag 22, L 39 - Bilag 7
Offentligt

Oplæg til Socialudvalget.

I vores brev af 21. december 2004 peger vi på en række bekymringer vi har i forbindelse med den kommunale strukturreform og de deraf afledte lovændringer i specielt serviceloven.

Principielt er det afgørende for os IKKE det konkrete ejerforhold.

Vi kommer fra et felt med forskellige ejerformer: privat, privat med overenskomst med amt eller primærkommune, og rene amtslige eller primærkommunale tilbud og har et fortrinligt samarbejde.

Det afgørende for os er, hvordan fremtiden bliver for de borgere, vi servicerer i den almindelige hverdag, og hvordan vi sikrer at de tilbud vi har nu, kan føres videre, især i.f.t. retssikkerheden for beboerne og de specialtilbud vi har, når nu en travl politisk hverdag kommer til at køre.

Retssikkerheden:

Som vi læser servicelovens § 186 kan en kommune overtage en boform efter eget ønske. Vi ved med sikkerhed, at en række kommuner vil overtage, nærmest blot for at overtage.

Det kan der være en anelse politik i.

Det er ikke det politiske alter vores beboere skal ligge på.

Vi ved fra Socialministeriet, at man ikke betragter dette som et problem, da man jo i henhold til reglerne skal drive tilbuddet med forsyningsforpligtigelse overfor de øvrige kommuner og regioner. Vi mener det er ubegrundet administrativ optimisme.

Vi har et selvmøderprincip.

I 2003 kom ud af 17964 indskrivninger 9263 af egen kraft, dvs. 52%, mens kun 7% var henvist fra en kommune.

Selvmøderprincippet skal bibeholdes. Det står der, og det har ministeren sagt. Det er vi glade for. Det er den vigtigste sikring af beboernes retssikkerhed, fordi det ikke kræver anden visitation end husets egen.

Det betyder, at en borger fra Region Nordjylland, f.eks. Frederikshavn kommune, af egen drift kan tage ophold på en boform i region Midtjylland.

Den kommune, der har overtaget boformen, skal derefter sikre at der laves en aftale med Frederikshavn kommune om betaling m.v. Men det kan være, at Frederikshavn kommune har lavet deres rammeaftale om akutpladser med Ålborg Kommune, der har overtaget Svendstrupgård.

Hvordan skal det håndteres?

Skal beboeren tage til Svendstrupgård?

Det bliver en udfordrende administrativ manøvre, der i sin konsekvens kan betyde, at selvmøderprincippet reduceres til de boformer, hvor kommunen har en aftale. Det vil sige til pladser, kommunen har valgt, og så har vi de facto-visitatio ad bagdøren.

Og hvordan en kommune på forhånd kan bestemme, hvor mange hjemløse der er i kommunen, og hvor de vil være, forstår vi ikke.

Tallene viser, at en boform p.t. typisk har 60-75% af borgere fra eget amt, men resten kommer fra andre amter. Der er selvfølgelig geografiske forskelle.

En typisk overtagende kommune skal altså drive op imod 40 % af pladserne for andre kommuner. Det vil give stærkaseffekt i.f.t. tiltrækning af andre kommuners hjemløse og udstødte, og det har jeg endnu ikke mødt en kommune, der var interesseret i.

Det er der simpelthen ikke mange kommunalpolitiske stemmer i.

I servicelovens § 9 står at tilbud med over 100 pladser skal have en regional udviklingsplan. Vi vil meget opfordre til at det kommer til at gælde alle tilbudene efter § 110, det nuværende § 94, uanset om ejeren er region eller kommune.

I sådan en plan skal indgå de specialtilbud, der er udviklet, med Socialministeriets støtte, og som generelt skal sikre en stabil tilværelse for alle de, der gennem mange år har pendlet rundt mellem boformerne.

Vi optræder i en lang række sammenhænge som beboernes hjælpere og advokater i.f.t. kommuner, boligforeninger, retssystemet. Vi skal ikke tage ansvaret for hans eller hendes adfærd, men forholdet til kommune og andre kan være tyndslidt. Der er brug for hjælp til den enkelte.

Vi har også set en række usaglige afgørelser gennem tiden og vi vil ikke udelukke, at vi kan blive sat under pres af at det er egen arbejdsgiver, vi skal forholde os til.

Vi vil derfor anbefale, at boformernes suverænitet sikres så meget som muligt af hensyn til beboerens retssikkerhed og så vi kan sikre sammenhængskraften i hele beboerens proces, fra hjemløs til hjemmehørende.....

.....vel at mærke i en kommune, der gerne vil have ham boende.

Jakob May
Forstander.

Fremtidsvisioner for SAND

1. I de hjemløses egen interesseorganisation SAND (sammenslutningen af nærudvalg i Danmark) har vi en vision om at påpege de udstødende tendenser i samfundet og være aktive medspillere i udformningen af tiltag, som modvirker årsagerne til hjemløshed.
2. SAND vil være en synlig og naturlig samarbejdspartner i alle kommuner, i regionerne og for staten, i den kvalitative udvikling af området.
3. SAND har en vision om at udvikle sig fra at være en politisk organisation til også at være en forening, der tilbyder hjemløse mulighed for at fordybe sig fagligt, dyrke sport og bruge SAND som et socialt netværk.

Ad. 1.:

Danmark har igennem de sidste to årtier oplevet en stigning i antallet af hjemløse samtidig med at de hjemløse er blevet mere synlige i gadebilledet. Som et såkaldt velfærdssamfund kan vi ikke være bekendt at udstøde borger, uden at tage ved lære af fejlene og sikre, at der ikke er unødvendigt mange, der bliver hjemløse. Vi vil arbejde for at lave et mere finmasket sikkerhedsnet, som gør vejen til rendestenen længere og samtidig gør vejen væk derfra nemmere. Kun sammen med de borgere problemstillingerne berører, kan man skave reelle forbedringer som tilgodeser de faktiske ønsker og behov.

Ad. 2.:

SAND vil samarbejde med de lovgivende og udøvende myndigheder på alle niveauer. På det lokale niveau betyder det, at vi vil have aktive beboerråd/brugerråd på hver eneste boform for hjemløse. Det kan kun gøres i et aktivt samarbejde mellem beboerne og boformens ledelse/personale, og med en aktiv og støttende organisation, der tilbyder hjælp og vejledning til beboerrådene, uddanner beboerrepræsentanter, laver arrangementer, der behandler temaer, som er aktuelle for hjemløserepræsentanterne og som skaber samhørighed og sammenhold blandt medlemmerne.

På det amtslige og kommunale niveau har vi flere steder haft gode erfaringer. Især Århus amts nærudvalgs samarbejde med amtet og kommunen skal trækkes frem som eksempel på en formaliseret struktur, hvor det er helt naturligt at inddrage nærudvalget i beslutninger, der vedrører hjemløse.

Der er imidlertid to væsentlige forhold, som er skyld i, at vi generelt har haft svært ved at få et sådant samarbejde op at stå: For det første består nærudvalgene af tidligere eller nuværende hjemløse. Man har selvsagt ikke det samme overskud og stabilitet som "normale" borgere besidder, fordi man for de flestes vedkommende skal kæmpe med misbrugsproblemer, en dårlig økonomi, forringede boligforhold, familie- og helbredsmæssige problemer osv. Derfor har nærudvalgene haft en lidt omtumlet tilværelse, hvor stabilitet og kontinuitet har været en mangelvare.

Sammenslutningen Af Nærudvalg i Danmark

For det andet har brugerorganiseringen på det regionale niveau ikke været indskrevet i lovgivningen og det har ikke været et amtskommunalt parlamentarisk princip, at inddrage nærudvalgene i det lovgivningsmæssige arbejde. Kun i de nærudvalg, som har været meget stabile, er der skabt et permanent og frugtbart samarbejde mellem hjemløserepræsentanter og det administrative og politiske system. Hvis man vil sikre en reel brugerorganisering i de nye regioner og i kommunerne, skal man altså tænke anderledes for at det kan lade sig gøre.

På det nationale niveau vil SAND høres i relevante lovgivningsarbejder og repræsenteres i nedsatte råd og nævn. Det er vi også blevet og vi involveres i stadig højere grad, i arbejdet med at udvikle området.

Ad. 3.:

Det er på sigt ikke nok for SAND, kun at være en politisk organisation. Vi vil også være en forening for hjemløse, der skaber netværk, som man kan bruge konstruktivt i forhold til at komme ud af sit misbrug og få en omgangskreds bestående af folk, der er i samme båd og har de samme behov som en selv. De udsatte grupper er marginaliserede på mange af livets områder, hvor det er oplagt at SAND involverer sig. Vi udbyder på nuværende tidspunkt kurser, hvor indholdet relaterer sig til vores politiske arbejde. Man kan sagtens supplere disse kurser med f.eks. højskolelignende kurser, sportsaktiviteter osv.

Der er en sammenhæng mellem at tage hånd i hanke om sit eget liv og det at involvere sig i en organisation, hvis formål er at forbedre forholdene for hjemløse og give dem de bedst mulige rammer og tilbud i den svære situation de står i. Den entusiasme vores medlemmer besidder, kan med fordel overføres til andre områder end blot det politiske og på sigt udgøre et vidt forgrenet netværk, organisatorisk, menneskeligt og indholdsmæssigt.

Brudstykker af SANDs historie

Erfaringerne fra de første fire år i brugerorganiseringsarbejdet har vist, at både de enkelte beboerråd, nærudvalg og SAND er skrøbelige konstruktioner. De er alle afhængige af, at der er tilstrækkeligt med engagerede brugerrepræsentanter, der ikke bare er villige til at påtage sig opgaverne, men også er i stand til at udføre dem. Noget af det svære ligger i, at der er en stor og hurtig udskiftning på boformerne. Hertil kommer, at mange af brugerne er mærkede af livet som hjemløs. Der er en stor risiko for tilbagefald, hvilket gør at arbejdet kommer til at ligge stille i en periode, ligesom tilbagefald kan være med til at fastholde en forestilling hos omgivelserne om, at brugerne ikke er i stand til at påtage sig et ansvar, der rækker frem i tiden.

For at komme nogle af disse potentielle farer til livs, er det nødvendigt at man støtter op om brugerorganiseringen på flere områder. Det strukturelle og det lovgivningsmæssige område er allerede blevet berørt:

- Det er ikke nok at lade brugerindflydelse afhænge af ildsjæles arbejdsomhed, der skal skitseres et formaliseret samarbejde, som kan fungere forholdsvist uafhængigt af brugerrepræsentanternes op- og nedture.

S.A.N.D. • Hjemløse Huset
Falkevej 2-4 • 2400 København NV
Tlf. 38 32 23 22 / 20 98 79 21
sand@hjemlosehuset.dk

Sammenslutningen Af Nærudvalg i Danmark

- Der skal hele tiden være en faglig og videnskabelig understøttelse af SAND. Vidensfunktionen på hjemløseområdet, der er koblet til VFC Socialt Udsatte i Esbjerg, har i årene op til oprettelsen af SAND, været primus motor i brugerorganisationen på hjemløseområdet. De spiller stadigvæk en stor rolle i det daglige arbejde; de hjælper med administrationen af SANDs økonomi, de danner fagligt netværk for SANDs landssekretær og har gennem deres vidensopsamling og afrapportering været med til at afdække problemstillinger, som SAND efterfølgende har arbejdet videre med. Endelig hjælper de med planlægning og afvikling af kurser, temadage og lignende.
- På det økonomiske område er SAND afhængig af satspuljemidler, hvilket har gjort det svært at planlægge frem i tiden. En tre-årig bevilling har dog afhjulpet problemet midlertidigt. De lokale afdelinger, nærudvalgene, har haft meget svært ved at få bevilget kommunale og amtskommunale midler (§ 115). De har brugt meget tid på at søge puljer og fonde, og det har taget fokus væk fra det organisatoriske og det politiske arbejde. På det lokale niveau er brugerrådene afhængige af at boformerne er positivt indstillede overfor organisationen. Selvom der har været en positiv udvikling på det område, er der stadig mange beboerråd som ikke syntes de har økonomi til at deltage i SANDs arbejde i det omfang de ønsker. Og som det er i mange af livets forhold, er der en sammenhæng mellem de økonomiske rammer og aktivitetsniveauet.

Der er nok af udfordringer SAND kan tage fat på, den fremtidige kommunale struktur skaber en ny og ukendt situation, men er samtidig en mulighed for at inkorporere de hjemløses ønsker og behov i en ny struktur fra den ser dagens lys, så alle kan drage nytte af de erfaringer og den viden vi besidder.

S.A.N.D. • Hjemløse Huset
Falkevej 2-4 • 2400 København NV
Tlf. 38 32 23 22 / 20 98 79 21
sand@hjemlosehuset.dk